

Sprawozdanie za 2019 rok – streszczenie

Zadanie 1.7. Poszerzanie różnorodności gatunków i odmian roślin ogrodniczych na obszarach wiejskich oraz podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie znaczenia roślinnych zasobów genowych.

- 1) Wytypowanie dawnych i miejscowych odmian roślin ogrodniczych w oparciu o istniejącą bazę danych i przeprowadzoną waloryzację obiektów kolekcyjnych zgromadzonych w banku genów oraz odmian mających znaczenie w rejonie ich pochodzenia dla zachowania różnorodności w celu ich reintrodukcji.

W br. reintrodukcja była realizowana w jednym gospodarstwie. Obejmowała ona 20 obiektów roślin warzywnych (13 fasoli, 5 kopru i 2 obiekty szalotki). W wyniku prowadzonych prac pozyskane zostały nasiona uprawianych roślin, z których próbki 5 genotypów przekazane zostały nieodpłatnie 28 osobom.

- 2) Przygotowanie i nieodpłatne udostępnianie niewielkich ilości materiału rozmnożeniowego gatunków roślin warzywnych, sadowniczych i ich dzikich krewniaków wykorzystywanych na cele konsumpcyjne.

Zainteresowanym osobom przekazano materiał rozmnożeniowy w formie nasion, zrazów, cebul, sztobrów itp. Udostępniano je podczas wystaw, targów i szkoleń, w czasie których promowano zasoby genowe roślin ogrodniczych. Część zamawianych prób przesyłano pocztą. Materiały te udostępniano zgodnie z obowiązującymi przepisami i obowiązującymi procedurami SMTA lub MTA.

W okresie sprawozdawczym udostępniono:

- 88 prób 7 rodzajów roślin warzywnych, w tym: koper – 6, papryka – 3, ogórek – 2, sałata – 4, pietruszka – 2, fasola – 37, pomidor – 34,
- 40 odmian roślin sadowniczych następujących gatunków: jabłoń – 9, śliwa – 1, czereśnia – 7, wiśnia – 2,
- 21 odmian jabłoni przekazano do OB w Powsinie do kolekcji krio,
- nasiona roślin miododajnych do 25 odbiorców oraz sztabry wierzb wczesnie kwitnących do 41 odbiorców.

- 3) Prowadzenie działań promocyjnych dotyczących wartości i możliwości wykorzystania zasobów genowych roślin warzywnych, sadowniczych, ozdobnych i miododajnych (szkolenia, wykłady, warsztaty, broszury, poletka demonstracyjne i innych działań w tym zakresie).

W okresie sprawozdawczym przygotowano szereg imprez promujących zasoby genowe roślin ogrodniczych. Były to spotkania z różnymi grupami odbiorców. Wśród nich byli zarówno profesjonalści produkujący owoce, warzywa i kwiaty na skalę towarową, jak również ogrodnicy amatorzy. W trakcie tych imprez promowano w formie pogadarek, wykładów, degustacji, pokazów a także rozmów i dyskusji materiały zgromadzone w kolekcjach.

W 2019 roku przygotowano łącznie 8 wydarzeń promujących zasoby genowe roślin ogrodniczych:

1. **09-10.01.** TSW. Centrum Wystawienniczo – Konferencyjne Warsaw Expo w Nadarzynie. Wystawa bioróżnorodność, prezentacja materiałów promocyjnych opracowanych w ramach zadania 1.7. oraz poradnictwo o wartości dawnych odmian zgromadzonych w kolekcjach IO a także możliwości ich udostępniania. Degustacja soków wyprodukowanych z owoców pochodzących z kolekcji IO. (D. Kruczyńska, N. Kowara, P. Majka), liczba uczestników 600

2. **01.04.** Muzeum w Radziejowicach. Warsztaty cięcia drzew owocowych w sadach przy dworskich. W czasie spotkania lustracja i ocena stanu roślin po zimie. (A. Starus, P. Majka), liczba uczestników 12
3. **05.04.** Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu. Warsztaty cięcia drzew owocowych w sadach przydworskich. W czasie spotkania lustracja i ocena stanu roślin po zimie. (A. Starus, P. Majka), liczba uczestników 15
4. **27.05.** Oddział Pszczelnictwa w Puławach. Warsztaty w kolekcji roślin miododajnych. Dotyczyły one najważniejszych zagadnień związanych z rolą roślin miododajnych w gospodarce pasiecznej. Uczestnicy zapoznali się z grupami roślin rosnącymi w kolekcji. Impreza zorganizowana dla studentów SGGW z Warszawy. (Z. Kołtowski, R. Jemioła, E. Kołtowska), liczba uczestników 40
5. **19.06.** Letnie warsztaty różane, IO Skierniewice. Zapoznanie się z materiałami zgromadzonymi w kolekcji IO. Zajęcia praktyczne związane z cięciem krzewów poszczególnych grup róż oraz zapoznanie się z najważniejszymi chorobami róży. (B. Matysiak, D. Kruczyńska), liczba uczestników 40
6. **25.06.** Degustacja wczesnych, dawnych odmian czereśni, IO Skierniewice. (A. Głowacka, I. Szaleniec), liczba uczestników 68
7. **29.06.** Oddział Pszczelnictwa w Puławach. Warsztaty w kolekcji roślin miododajnych w Puławach dla studium podyplomowego lekarzy weterynarii UP we Wrocławiu. Tematyka spotkania dotyczyła relacji między owadami zapylającymi i roślinami miododajnymi. (Z. Kołtowski, R. Jemioła, E. Kołtowska), liczba uczestników 25
8. **Od wiosny** - Muzeum w Nieborowie. Zakładanie ogrodów kuchennych na bazie materiałów pochodzących z kolekcji IO. (A. Wawrzyniak, M. Chojnowski, J. Lisek, E. Kapusta, D. Kruczyńska, E. Lipińska, A. Starus, P. Majka), liczba uczestników/odwiedzających ogrody 82 962

W 2019 r. na szeroką skalę prowadzono również inną działalność upowszechnieniową. Osoby zajmujące się gromadzeniem i oceną zasobów genowych roślin ogrodniczych promowały zasoby genowe w formie wykładów (30), pokazów (12), audycji TV (2).

Przygotowano także 43 ulotki odmianowe dla następujących gatunków: **jabłoń** – 10 ('Ananas Berzenicki', 'Boskoop', 'Bukówka', 'Charłamowska', 'Deans' Codlin', 'Glogierówka', 'Kalwila Letnia Fraasa', 'Książę Albert', 'Reneta Gwiazdkowa', 'Reneta Kanadyjska'); **grusza** – 10 ('Bera Liońska', 'Bergamota Letnia', 'Bergamota Żółta', 'Dziekanka Letnia', 'Józefinka', 'Paryżanka', 'Patten', 'Pstrągówka Jesienna', 'Szarneza'); **śliwa** – 10 ('Auerbacher', 'Jefferson', 'Najdiena', 'Ontario', 'Ortenauer', 'Sanctus Hubertus', 'Shiro', 'Sultan', 'Uśmiech Jesieni', 'Vanier'); **brzoskwinia** – 4 ('Early Redhaven', 'Fantasia', 'Iskra', 'Siewka Rakoniewicka'); **morela** – 4 ('Goldrich', 'Heja', 'Krojczynka', 'Somo'); **róża** – 5 ('Iwona', 'Mazowsze', 'Mikołaj Kopernik', 'Prof. Kownas', 'Wspomnienie Lata'). Materiały opracowywano na bazie wyników i obserwacji zebranych w kolekcjach.

4) Współpraca z innymi programami dotyczącymi zachowania zasobów genetycznych roślin warzywnych, sadowniczych, ozdobnych i miododajnych w rolnictwie;

W 2019 roku współpracowano z następującymi instytucjami i stowarzyszeniami w zakresie upowszechniania, pozyskiwania obiektów kolekcyjnych i promocji zasobów genowych roślin ogrodniczych: Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego; Muzeum w Nieborowie; Muzeum w Radziejowicach; Muzeum Wsi Mazowieckiej; Polski Związek Pszczelarski; Polskie Towarzystwo Różane; Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Wincentego Witosa w Giebułtowiu; indywidualni odbiorcy – Koła Pszczelarzy, gospodarstwa rolne oraz pszczelarze i działkowcy z obszaru całej Polski.

5) Nawiązanie/kontynuacja współpracy z jednostkami zainteresowanymi gatunkami i odmianami zgromadzonymi w kolekcjach roślin warzywnych, sadowniczych, ozdobnych oraz miododajnych.

W 2019 roku kontynuowano współpracę z Muzeum Narodowym w Nieborowie, z Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu oraz z Muzeum w Radziejowicach. Współpraca była związana z utrzymaniem w dobrym stanie roślin posadzonych w poprzednim lub na początku aktualnie realizowanego programu.

W szerokim zakresie współpracowano z Wojewódzkimi Związkami Pszczelarskimi w Lublinie, Elblągu, Tarnowie i Lesznie. W zakresie roślin ozdobnych zacieśniono współpracę z Polskim Towarzystwem Różanym. W działania promocyjne włączono także szkoły m.in. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Wincentego Witosa w Giebułtowie oraz Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Skierniewicach. Kontakty te zaowocowały organizacją wspólnych działań na rzecz zasobów genowych m.in. warsztatów, pokazów w kolekcjach.